

17.98x27.01	1/2	עמוד 22	שישי בגולן	21/01/2022	80337458-8
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

דברים שרציתי לומר

אורי הייטנר, אורטל = uriheitner@gmail.com

חדוות ניתוץ המיתוסים

המחרשה כן קובעת איפה יעבור הגבול, אבל לא היא לבדה. היא צריכה הרבה חורשים ונוטעים וכורמים ורפתנים ואנשי היי-טק מסביבה. פינוי ימית ועקירת גוש קטיף התאפשרו בגלל אוכלוסייה דלילה. ביו"ש, אין מצב, בזכות מסת התושבים. תגובה לדניאלה שאול: "כן, אל תגעו לי בגולן", 5.1.22

30 ביולי 1946, התפרסמה תכנית מוריסון-גריידי, תכנית אמריקנית-בריטית למימוש מסקנות ועדת החקירה האנגלו-אמריקנית לפתרון בעיית ארץ ישראל. התכנית הציעה להקים בארץ ישראל פדרציה, המחולקת לארבעה אזורים אוטונומיים: שני אזורים בשלטון בריטי, אזור ערבי, שיכלול 40% משטח הארץ ואזור יהודי, שיכלול 17% משטח הארץ. התכנית נדחתה על הסף, הן בידי הערבים והן בידי היהודים, עוררה התנגדות עזה גם של האופוזיציה בכריטיניה, בראשות צ'רצ'יל וגם בארה"ב ונגנזה. הכישלון שלה הביא להקמת אונסקופ, ועדת החקירה של האו"ם, שהציעה את תכנית החלוקה, שהתקבלה בכ"ט בנובמבר 1947, בלייק-סקסט.

הסוכנות היהודית הבינה שהכיוון של המהלכים הבין-לאומיים הוא חלוקת הארץ ומשימתה הייתה להשפיע על גבולות החלוקה. הלך המרכזי מתכנית מוריסון-גריידי היה העובדה שהנגב כולו היה מחוץ לשטח שיועד ליהודים. הלך הוביל לפעולה - בתוך חודשיים (!) אורגנו גרעינים שמנו מאות חלוצים, התארגנה תשתית לוגיסטית אדירה ובמוצאי יום הכיפורים תש"ז, עלו לקרקע, בשיטת חומה ומגדל, 11 יישובים יהודיים בנגב השומם. גולת הכותרת הלוגיסטית, שאפשרה את קיום אותם יישובים, היא בניית תשתית צנרת שהביאה אליהם מים, בתוך חודשים מעטים. ההנהגה הציונית האמינה שההתיישבות היא שתעצב את הגבול.

בתכנית החלוקה של אונסקופ, מרבית הנגב נכלל בשטח המדינה היהודית. כפי שמוכיח ד"ר אלון פאוקר, במחקר על עליית י"א הנקודות, הסיבה הישירה להכללת הנגב בשטח ישראל, היא 11 הנקודות. הדברים נאמרים בפירוש בפרוטוקולים של דיוני הוועדה וברו"ח שלה. לא זו בלבד שצפון הנגב, בו הוקמו היישובים, נכלל בשטחה של ישראל, אלא הנגב ברובו נכלל בשטחה, בשל התרשמות הוועדה מהיכולת של היהודים ליישב את הנגב ולפתח אותו ובעיקר, מהתרשמותם מן הקיבוצים.

כך נאמר במילים שאינן משתמעות לשני פנים ברו"ח הוועדה: "היהודים הפכו מדבר לגן פורח... במפעלם זה, הניע אותם כוחו של אידאל... הקיבוצים הם המביעים מבע מושלם ביותר של רוח ההקרבה והקואופרציה שבכוחה הושג כל מה שהושג".

נציג גואטמלה בוועדה, ד"ר חורחה גרסיה גרנרוס, כתב בזיכרונותיו: "הערכת את החשיבות העצומה של ניסיון חברתי זה, הקיבוץ, היא שחיוקה בי

את החלטתי האיתנה להגן בכל העוז שבי על זכותם של היהודים למדינה משלהם". אגב, נציג הווד, האנטי-ציוני, זעם על כך שמראים לנו רק קיבוצים יהודים ולא מביאים אותנו לראות אף קיבוץ ערבי...

פרדוקס?

ובכן, דניאלה, צר לי להשבית את חדוות ניתוץ המיתוסים שלך. הנה כי כן, אנו רואים בעליל, שקו המחרשה הוא שקבע את גבולנו. אין זה רק ניתוח בדיעבד של היסטוריונים, אלא שמענו זאת בפירוש מפי הסוס - מי שכללו את הנגב במדינה היהודית, עשו זאת בזכות המעשה ההתיישבותי. אלמלא הוקמו 11 הנקודות, הנגב היה נכלל במדינה הערבית. ההתיישבות הציונית היא שכללה את הנגב בשטח ישראל. הנה, אפשר לסיים את הוויכוח בעובדה חד-משמעית.

אלא ש... הטיעון הזה מבסס את עצמו. למה? כיוון שבאותה תכנית החלוקה, לא מעט יישובים יהודיים, כמו למשל נהריה ויישובי הגליל המערבי, ויישובים נוספים באזורים אחרים, נכללו במדינה הערבית. יתר על כן, גם כפר דרום, אחד מ-11 היישובים, נכלל אף הוא בשטח המדינה הערבית. הנה, הוכח בעליל שהמחרשה לא קבעה את קו הגבול.

אז מה היה לנו כאן? הוכחה נחרצת וחד-משמעית שהיישובים קבעו את קו הגבול והוכחה נחרצת וחד-משמעית שהיישובים לא קבעו את קו הגבול. איך פותרים את הפרדוקס?

התשובה היא שהוכח בעליל כי להתיישבות יש משמעות רבה בקביעת הגבול, אך אין היא הגורם היחיד בעיצובו. כלומר, החזון הציוני לפיו "היכן שתעבור המחרשה היהודית, שם ייקבע גבולנו", כמאמרו של טרומפלדור, הוכיח את עצמו בשטח באופן חלקי. אולם כאשר אנו בוחנים לעומק את תכנית החלוקה, אנו רואים שהיישובים היהודיים שנכללו בשטח המדינה הערבית, הם יישובים שקמו באזורים שרוב אוכלוסייתם ערבית. כלומר, השיקול של האוכלוסייה הוא מרכזי מאוד בקביעת הגבול ולכן, אין די בהקמת יישובים יהודיים, יש צורך במסה קריטית של תושבים, כדי שאזור התיישבות יקבע את הגבול. גושי ההתיישבות

בצפון סיני ומרחב שלמה וגוש קטיף, היו דלילים באוכלוסייה ולכן ניתן היה לעקור אותם. גושי היישובים הגדולים ביהודה ושומרון יצרו מציאות בלתי הפיכה ולכן, אפילו בתכניות המופקרות ביותר, שהציעו אהוד ברק ואהוד אולמרט לפלשתינאים, הם נכללו בשטח ישראל ובמקומם, הוצעו לפלשתינאים שטחים בנגב, בחולות חלוצה, במסגרת "חילופי שטחים". למה באזור חולות חלוצה? בדיוק מהסיבה שזוהו אזור ריק מהתיישבות יהודית (מאז חל תיקון מסוים. הוקמו שם כמה יישובים, בהם של עקורי גוש קטיף).

מכל אלה, המסקנה היא שה"מיתוס" שדניאלה ניפצה בחדווה, שב ועולה, פצוע במקצת, אך תקף - ההתיישבות מעצבת את הגבול ובלבד שלא תהיה התיישבות דלילה, אלא מרובת אוכלוסין.

כך נאמר במילים שאינן משתמעות לשני פנים ברו"ח הוועדה: "היהודים הפכו מדבר לגן פורח... במפעלם זה, הניע אותם כוחו של אידאל... הקיבוצים הם המביעים מבע מושלם ביותר של רוח ההקרבה והקואופרציה שבכוחה הושג כל מה שהושג"

18.19x25.85	2/2	24	עמוד	בגולן	21/01/2022	80337459-9
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציורו - 80790						

ההתיישבות - הכלי הציוני העיקרי

בתקופת המו"מ על הסדר הפרדת הכוחות, בין ישראל לסוריה, לאחר מלחמת יום הכיפורים, והמאבק של תושבי הגולן נגדו, תוך כדי מלחמת ההתשה שליוותה את המו"מ, נפגש יו"ר ועדת השרים להתיישבות ומגדולי הדוחפים להתיישבות בגולן, ישראל גלילי, עם חברי מרום גולן, באחד המקלטים ביישוב.

הביוגרף של גלילי, עמוס שיפריס, מספר על הפגישה בספרו "ישראל גלילי - שומר המסד ונוטה הקו". חברי מרום גולן דרשו מגלילי במפגיע להתחייב בשם הממשלה שהישיבה שלהם בגולן היא לעד. גלילי, "בקול רועד שהפך בהדרגה להתפרצות", השיב להם בזו הלשון: "אינני יכול להתחייב לכם לשום דבר. על הגולן יהיו עוד מאבקים קשים. יהיה מאבק דמים. אני לא יכול להבטיח לכם כלום. אתם צריכים להבטיח לי, שנעמוד במאבק הזה!". גלילי תיאר למתיישבים את המציאות האכזרית, במיוחד לנוכח מלחמת ההתשה בגולן, שהתנהלה לאחר מלחמת יום הכיפורים, ו"תבע מחברי מרום גולן לגייס את כל כוחם כדי לשמור על יישובם ועל רמת הגולן. רק כוח העמידה של חברי הקיבוץ, אמה, יאפשר לממשלה להיאבק בהצלחה על האחיזה בגבולות שאחרי מלחמת ששת הימים". גלילי האמין, שוויתורים זעירים כמו באזור קוניטרה הם בלתי נמנעים, ו"הסטייה הקלה מהקו הסגול כדי להשיג הפרדת כוחות תכבס את האחיזה הישראלית בגולן".

איך נכון לפרש את הדרמה הזאת? גלילי היה אמן השילוב בין אידאולוגיה לפרגמטיזם. הוא ידע מה הוא רוצה ולאן הוא חותה, אך הכיר בכך שלא תמיד, ניתן ליישם במציאות את האידאולוגיה בשלמותה ולעתים, אין מנוס מפשרות אידאולוגיות כדי לשמור על העיקר. בעיקרון, הוא נמנע מלקבוע מסמרות קשיחים, לשרטט גבולות חד-משמעיים ולהצהיר הצהרות גבוהות שאינן ניתנות לשינוי. הוא הבין שהפוליטיקה היא אמנות האפשרי ושישראל נמצאת במאבק ביטחוני ומדיני מתמיד על קיומה. במקום קביעות ברורות, הוא העדיף מעשים שייצרו בשטח את המציאות אליה חתר ושיקשו, ככל הניתן, על יצירת מציאות לה התנגד. באזורים שבהם הוא ראה קלף למיקוח, בשל הרכבם הדמוגרפי (אוכלוסייה פלשתינאית צפופה) הוא התנגד להתיישבות. לעומת זאת, הוא דחף בכל כוחו להתיישבות באזורים שבהם לא ראה קלף למיקוח, אלא גבול הקבע של ישראל. בין השאר, הוא עמד מאחורי ההתיישבות בגולן בשנים 1967-1977. כמנהיג ישר והגון, נמנע גלילי מלהבטיח לחברי מרום גולן הבטחות שאין הוא יודע אם יתקיימו. אין הוא יודע מה יהיה המצב המדיני, הביטחוני והפוליטי בעתיד. אין הוא יודע מי תהיה הממשלה בעתיד ומה תהיה מדיניותה. לא סמך מה הוא יכול להבטיח הבטחות? אולם דבר אחד הוא ידע - ההתיישבות היא הכלי הציוני העיקרי בקביעת הגבולות ובכל מאבק מדיני על הגבול, היא תמלא תפקיד מכריע. משמעות אמירתו הייתה שבתור מיישבי הגולן, תרומתם במאבק המדיני על עיצוב גבול המדינה, כך שהגולן יהיה חלק ממנו, היא הגדולה ביותר. תפקידו, כשר בכיר מאוד בממשלה וכיו"ר ועדת השרים להתיישבות, אינו הפרחת הבטחות, אלא הקמת יישובים וחיוקים.

"הגולן 70/70"

ההתיישבות היהודית בגולן נועדה להבטיח שהגולן יהיה ישראלי. המתיישבים האמינו שעצם הקמת יישובים על הגולן יבטיח זאת. בעקבות ההחלטה על עקירת יישובי סיני, הם הבינו שיש לחזק את ההתיישבות במהלך מדיני - החלת הריבונות ונאבקו על חוק הגולן. בשנות התשעים, נוכחנו שאפילו השילוב של התיישבות וריבונות לא מנע מממשלות ישראליות לשאת ולתת על נסיגה מהגולן. אך בזכות קיומה

של ההתיישבות והמאבק הארצי שאנו, תושבי הגולן, הובלנו, נמנע האסון הלאומי של הנסיגה. לאחר תום המאבק, התמקדנו בהרחבת יישובי הגולן. עם זאת, האמנו שאחרי שהסורים דחו את כל ההצעות לנסיגה מהגולן, אפשרות הנסיגה ירדה מן הפרק. אך זה לא קרה. ב-2008, חידש אולמרט את המו"מ על נסיגה מהגולן, באמצעות "המתווך ההוגן", ארדואן. המו"מ לא האריך ימים. "שיחות הקרבה" בטורקיה פוצצו בידי הסורים, כתגובה על מבצע "עופרת יצוקה", ברצועת עזה. בתקופת המו"מ, דיברנו על כך שאם אחרי כל מה שקרה, הנסיגה עדיין על הפרק, חייבים לעשות מעשה להפיכת ההתיישבות בגולן לבלתי הפיכה. יהודה הראל הגה את חזון "הגולן 70/70". הרעיון היה עשור של פיתוח מואץ, על מנת שבשנת השבעים למדינת ישראל יהיו בגולן 70 אלף תושבים יהודיים. כידוע, אנו רחוקים מאוד מהחזון הזה, אך הוא החזון הנכון והראוי. התכנית הלאומית לפיתוח הגולן, שעליו החליטה הממשלה, עשוי להפוך את החזון למציאות.

חייבים לנתץ?

במאמרה, ניתצה דניאלה בחרווה מיתוס נוסף. "ציטטה, הייטנר, את יעל מאל, שאמרה בעת המאבק: 'אנחנו חייכנו לה לאדמת הגולן והיא חichtה לנו'. נו באמת, ככה מוחקים למעלה ממאה אלף אזרחים סוריים, חקלאים ועובדי מדינה, שהיו כאן עד 1967? וגם את הביזנטים הנוצריים, הממלוכים, הכדואים, הצ'רקסים, הדרוזים - לפניכם".

צהלת ניתוץ המיתוס מזכירה את הניתוץ הצוהל של "עם ללא ארץ לארץ ללא עם". הו, כמה הפוסט-היסטוריונים אוהבים ללעוג לאתוס הזה. ארץ ללא עם? לא היו כאן ערבים? זאת הבעיה של הצינונות - העיוורון לכך שהיו ערבים בארץ.

אלא שהמיתוס, הוא דווקא הטענה על אודות העיוורון הזה, עיוורון שלא היה ולא נברא. כל ראשוני הצינונות ידעו שיש ערבים בארץ ואף אחד לא התעלם מהם. כל מנהיגי הצינונות, הרצל ("אלטנוילנד"), אחד העם ("אמת מארץ ישראל"), ויצמן (הסכם ויצמן-פייסל), ז'בוטינסקי ("קיר הברזל"), בן צבי (שהאמין שרובם הם צאצאי היהודים שנשארו בארץ ושראו לגיירם) וכמוכן בן גוריון; כולם התמודדו עם הבעיה. היו שהשלו את עצמם שהערבים יקבלו בשמחה את הצינונים, שיביאו את הקדמה לארץ ישראל, או שהמוני הפלאחים הערבים יראו בפועלים היהודים שותפים במלחמת המעמדות נגד האפנדים שרודים בהם. אך מהר מאוד, הכול הבינו שיש כאן תנועה לאומית, הנלחמת ותילחם בצינונות, ואין לנו מנוס מלהילחם על הארץ.

אז מה פירוש "עם ללא ארץ לארץ ללא עם"? את המשפט הזה כתב המנהיג הציוני ישראל זנגוויל. אי אפשר להבין את חלקה השני של המשוואה במנותק מחלקה הראשון. מה פירוש "עם ללא ארץ"? הרי לעם היהודי יש ארץ - ארץ ישראל. אלא שבפועל, הוא אינו חי בה ואינו מממש את בעלותו עליה. כך גם "ארץ ללא עם". ארץ ישראל היא ארצו של עם ישראל, אך היא אינה מממשת את ייעודה, כאשר העם היהודי אינו מיישב אותה. לכך בדיוק התכוונה נעמי שמר כששוררה "כיכר השוק ריקה. ואין יורד לים המלח". היא לא ריקה ויש יורד לים המלח, אך היא קוננה על כך שאנחנו, היהודים, נותקנו מירושלים שלנו. זו המשמעות של דבריה של יעל מאל. הגולן הוא ארץ ישראל, רווי בהיסטוריה יהודית, שבצוק העתים, נותקנו ממנו והנה, חזרנו אל אדמתנו שחכתה לנו.

אני מכיר את חדרות ניתוץ המיתוסים, אך גם הרעיון ש"כל מיתוס חייבים לנתץ" הוא מיתוס ואת המיתוס הזה כדאי ורצוי לנתץ.

אורי הייטנר, אורטל

גלילי, במרום גולן: "אינני יכול להתחייב לכם לשום דבר. על הגולן יהיו עוד מאבקים קשים. יהיה מאבק דמים. אני לא יכול להבטיח לכם כלום. אתם צריכים להבטיח לי, שנעמוד במאבק הזה!"